

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 441/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť I. T., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 38/2012 a jeho uznesením z 20. augusta 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2012 doručená sťažnosť I. T., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 38/2012 a jeho uznesením z 20. augusta 2012.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako odsúdený 18. apríla 2012 podal okresnému súdu návrh na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o ktorom okresný súd rozhodol tak, že ho uznesením sp. zn. 2 Pp 38/2012 z 20. augusta 2012 zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd „*svojím postupom porušil základného právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie a právo... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote!*“. Poukázal na to, že okresný súd o jeho návrhu rozhodol až po štyroch mesiacoch, nerešpektujúc ustanovenie § 415 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), podľa ktorého tak mal urobiť do 60 dní od jeho doručenia. Tým malo dôjsť k zbytočným a „*neprimeraným*“ prietahom v konaní, čo spôsobilo, že „*sťažovateľ sa 4 mesiace nachádzal v stave právnej neistoty, pričom tento stav zásadne ovplyvnil jeho život*“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že

„1.) Základné právo I. T... na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie a prístup k súdu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a základné právo na prejednanie veci v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp/38/2002 bolo porušené.

2.) I. T. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 15.000,- €, ktoré mu Okresný súd Piešťany je povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie advokáta na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na

prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (vrátane práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote), ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 38/2012 a jeho uznesením z 20. augusta 2012, ktorým okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na jeho podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z obsahu sťažnosti nevyplýva, v čom konkrétne malo spočívať porušenie označeného základného práva. Sťažovateľ nepredostrel ústavnému súdu žiaden argument, ktorým by akýmkoľvek spôsobom odôvodňoval zásah do tohto základného práva postupom alebo rozhodnutím okresného súdu. Ústavný súd napriek tomu uvádza, že vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), môže poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, neposkytuje iný všeobecný súd na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Okresný súd o návrhu sťažovateľa rozhodoval podľa § 415 a nasl. Trestného poriadku.

Podľa § 417 ods. 3 druhej vety Trestného poriadku proti ostatným rozhodnutiam podľa § 415 a § 416 je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Podľa zistenia ústavného súdu proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 Pp 38/2012 z 20. augusta 2012 sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá je (v čase rozhodovania ústavného súdu o tejto sťažnosti podľa čl. 127 ústavy) predmetom posudzovania Krajským súdom v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 150/2012.

Z uvedeného vyplýva, že napádaný postup a rozhodnutie okresného súdu je na základe využitia riadneho opravného prostriedku (sťažnosti) preskúmané krajským súdom, ktorý v rozsahu svojho preskúmacieho oprávnenia ako druhostupňového súdu je oprávnený a v podstate aj povinný v prípade zistenia zásahu prvostupňového súdu do základných práv a slobôd sťažovateľa týmto právam a slobodám poskytnúť ochranu.

Preto, vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (vo vzťahu k okresnému súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podstatu sťažnosti sťažovateľa tvorí práve námietka o porušení označeného základného práva a to predovšetkým tým, že okresný súd nedodržel 60-dňovú lehotu stanovenú Trestným poriadkom na rozhodnutie o jeho návrhu na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, čím došlo ku vzniku zbytočných prietáhov.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo

zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný právny prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv nepokračovalo.

Nadväzne na to ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

Vo veci sťažovateľa okresný súd meritórne rozhodnutie prijal 20. augusta 2012, teda rozhodol ešte pred doručením sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že postup krajského súdu sťažovateľ sťažnosťou pre porušenie základných práv alebo slobôd nenamietal.

Možnosť domáhať sa ochrany základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy podaním sťažnosti ústavnému súdu vo vzťahu k rozhodovaciemu procesu okresného súdu bola pre sťažovateľa časovo ohraničená obdobím, počas ktorého prebiehalo v jeho veci prvostupňové konanie.

Z uvedeného teda vyplýva, že k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 38/2012 v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať.

Vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti posúdil ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní tiež z tohto dôvodu odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08).

3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným postupom okresného súdu, ústavný súd ju v súlade s konštantnou judikatúrou štrasburských orgánov ochrany práva kvalifikoval ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na „konanie o udelenie podmieneného prepustenia“. Toto konanie sa totiž netýka rozhodnutia o „trestnom obvinení“ a ani o „občianskych právach a záväzkoch“ (pozri napr. rozhodnutia vo veciach: Plischke c. Rakúsko zo 7. marca 1964, X. c. Rakúsko z 23. mája 1966, X. c. Rakúsko z 19. júla 1966, X. c. Spojené kráľovstvo z 13. júla 1970, Helmut Aldrian c. Rakúsko zo 7. mája 1990).

Kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Aplikácia uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o „občianskych právach alebo záväzkoch“, prípadne o „oprávnenosti trestného obvinenia“. Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach

konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci, a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania, rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide (IV. ÚS 241/07, III. ÚS 156/2012).

Keďže v konaní o návrhu na podmienené prepustenie sa nerozhodovalo o trestnom obvinení sťažovateľa v zmysle ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru (teda o vine a treste), tento článok dohovoru nie je na dané konanie aplikovateľný. Sťažnosť sťažovateľa je teda nezlučiteľná *ratione materiae* s čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ju bolo potrebné v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o jeho ďalšej požiadavke (priznať mu primerané finančné zadosťučinenie) bolo podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo, bolo bez právneho dôvodu sa touto zaoberať.

Z rovnakého dôvodu sa ústavný súd nezaoberal ani žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2012